



Əbədi hikmət axtarıcısı

Prof. **Seyyid Hüseyin NASR** (1933, Tehran) – müasir dövrün nəhəng zəka sahiblərindən biri, İslam aləminin bənzərsiz intellektuali, İslam fəlsəfəsi, irfan və elm tarixinin böyük bilicisi. Çağdaş İslam dünyasının “haqq bağırən səsi”... Qərbin modernist düşüncə tərzini ən çox və ən kəskin tənqiddə məruz qoyanlar arasındadır. Sivilizasiyaların barış içində var olmasının tərəfdarıdır. Gözəlliyi daim Həqiqətin ayrılmaz parçası bilibdir... Açıq, hansı cəmiyyətin ki öz Hüseyin Nasrı var, doğrudan da, bəxtiyardır...

Adı ənənəçilik cərəyanının R.Genon, F.Şuon... kimi nümayəndələriylə bir sırada ehtiramla çəkilir. Həm Şərqdə, həm Qərbdə eyni dərəcədə tanınan mütəfəkkirdir. Elm və islam, ənənə və modernlik mövzularında silsilə əsərləriylə islam düşüncəsinin yenidən qavranılmasına misilsiz töhfələr verib. “İslam sənəti və mənəviyyəti”, “İslam: ideallar və gerçəklər”, “İslamın qəlbi”, “İslam və elm”, “Qərb fəlsəfələri və islam”, “Təbiət nizamı və din”, “Modern dünyada ənənəvi islam”, “İslam kosmoloji təlimlərinə giriş”, “Molla Sədra və ilahi hikmət”, “Yol şeirləri” “Təsəvvüfi məqalələr”, “Əbədi hikmət ardınca” və b. adda 40-dan çox kitabın, yüzlərlə məqalənin müəllifidir.

İnsanın Allaha yaxınlaşdıqca azad ola biləcəyini dilə gətirən Nasr deyir ki, “Bilginin ən üstün dərəcəsi Allahı dərk etməkdir. Allahı idrakın isə imandan başqa yolu yoxdur...”; “Azad

bir adam üçün təbiətin gözəlliklərini və Allahın sonsuz zəkasını, ucalığını düşünməkdən daha dəyərli heç nə ola bilməz”; “İnsan təbiətdəki ahəng və gözəlliyi Yaradıcının hikməti qarşısında boyun əyərək kəşf edə bilər”... Odur ki, aqlın əsla qəlbin yol göstərici işığından qopmağını istəmədi...

Nasrın fikrincə, ənənənin əsrlər boyu qəlbində yaşatdığı “hikmət” modern insan üçün tam mənada bir “itik”dir; Qərb elmi qədim elm ənənəsindən bir sapmadır. İslam elminin Qərb elmi qarşısındakı durumu itik deyil, əksinə, qazandır.

Nasra görə, insan oğlu Allahın ona verdiyi əmanətə xəyanət edib, sahib olduğu elmi biliyi Rəbbinin rızasına uyğun istifadə yerinə, təbiəti istismara sərf eləmişdir; “İbtidai dinlərin təbiət anlayışı elmin təbiət anlayışından daha doğrudur”.

Nasrın nəzərində, müasir sivilizasiya Renessansdan bu yana Qərbdə gəlişdiyi şəkliylə uğursuzluğa düşər olmuş bir sınaqdır... Renessansla birlikdə, Avropa insanı iman çağı cənnətini də itirmişdir... Bu modernist dünya-görüşü də bəşəriyyətin on min illər ərzində topladığı təcrübəyə və insan-təbiət münasibətlərinin başlıca prinsiplərinə ziddir.

Maarifçilikdən sonra meydana gəlmiş elm, kainat və insan anlayışının ənənəvi təlimlərlə daban-dabana zidd olduğunu iddia edən Nasra görə, modern insanın əksinə, ənənə insanı harada olduğunu və haraya getdiyini bilirdi.

Modern dünyadakı bütün sosial və ekoloji böhranlar da Qərb elmlərinin sırf dünyəvi (sekulyar) xarakteri üzündəndir; Modern dünyanın güclü cazibəsinə müqavimət göstərə bilmək olduqca çətin, çünki bu yaşam tərzini nəfsin ehtiras və üsyankar ünsürlərinə xitab etməkdir; Dünyadakı bütün ekoloji böhranların altında mənəvi böhranlar yatır.

İslamiyyətin insanı xoşbəxtliyə aparan əsl qaynaq olduğunu ifadə edərkən Nasr onu da vurğulayır ki, “İslamiyyət modernizmə qoşulmuş və bir ateistlər ordusu ortaya koymamışdır”...

Nasr dünyanı modernizm adı altında sel kimi önünə qatmış sekulyar dəyərlərə qarşı ənənənin zəngin düşüncə xəzinələrinə aparan bütün yollarını göstərir...

CƏLAL